

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 140/04-72

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 23. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Lajosa Mészárosu prerokoval prijatú sťažnosť F. Š., B., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 88/02 a 20. apríla 2005 takto

r o z h o d o l :

Základné právo F. Š. podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 88/02 porušené **n e b o l o .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 140/04-23 z 10. augusta 2004 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť F. Š., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na obhajobu podľa

čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 88/02 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 17. decembra 2001 sp. zn. 3 T 217/00 uznaný vinným zo spáchania trestného činu vydierania spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 a § 235 ods. 1 a 2 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, krajský súd však uznesením z 27. novembra 2002 sp. zn. 2 To 88/02 jeho odvolanie zamietol.

Sťažovateľ porušenie svojho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) dohovoru vidí najmä v tom, že napriek tomu, že jeho obhajcovi nebolo umožnené v prípravnom konaní zúčastniť sa výsluchu svedkov Z. B. a Mgr. M. M.u, títo svedkovia aj keď „obhajca sťažovateľa trval na prítomnosti týchto svedkov na pojednávaní,“ sa osobne nezúčastnili na hlavnom pojednávaní, a tým bolo sťažovateľovi znemožnené klásť týmto svedkom otázky. Podľa názoru sťažovateľa „značná závažnosť tohto postupu súdu vyplýva z toho, že pečiatka v pase sťažovateľa je dôkazom, ktorý potvrdzuje skutočnosť, že tento sa v čase spáchania trestného činu nenachádzal na území SR. (...) Súd sa vôbec nevysporiadal so spôsobom, akým sa do pasu sťažovateľa mohol dostať odtlačok pečiatky č. 30 (nesporne originálny), ktorá potvrdzuje jeho vycestovanie z územia SR v čase spáchania trestného činu. Tento rozpor bolo možné odstrániť vypočutím svedkov na hlavnom pojednávaní s tým, že právom sťažovateľa a jeho obhajcu bolo klásť im otázky smerujúce k jednoznačnému záveru o spôsobe, akým sa odtlačok pečiatky dostal do pasu sťažovateľa“. K porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu malo dôjsť aj tým, že prvostupňový súd nepripustil a nevykonal dôkazy navrhované sťažovateľom, ktoré mali preukazovať jeho nevinu. Napr. nebol vykonaný dôkaz ohľadne videozáznamu, ktorý podľa sťažovateľa „jednoznačne preukazuje, že z mesta B. je možné uskutočniť hovory z mobilného telefónu operátora Globtel, a. s., a to aj bez tzv. roamingu.“

1. 2. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v konečnom dôsledku vo vzťahu k prijatej časti sťažnosti vydal nález nasledovného znenia:

„1. Základné práva sťažovateľa, a to (...) právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky; právo na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, boli (...) postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 2 To 88/02 porušené.

2. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd SR uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27. 11. 2002, sp. zn. 2 To 88/02 zrušuje.

3. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd vracia Krajskému súdu v Bratislave vec vedenú pod sp. zn. 2 To 88/02 na ďalšie konanie.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: krajský súd, zastúpený JUDr. T. K., ktorý je poverený riadením krajského súdu, listom zo 17. septembra 2004 sp. zn. Spr. 3800/04 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu krajského súdu z 5. októbra 2004.

2. 1. Poverený predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že:

„V nadväznosti na Vašu výzvu zo dňa 30. augusta 2004, ktorou nás žiadate o vyjadrenie sa k sťažnosti odsúdeného F. Š., ktorú podal na Ústavný súd SR, kde namieta porušenie svojich práv na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy SR a to postupom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 To 88/02, si Vám dovoľujem oznámiť nasledovné:

Pokiaľ odsúdený F. Š. vytyka tunajšiemu súdu, že nepovažoval prebiehajúce trestné stíhanie sudcu JUDr. Š. za dôvod nezákonnosti konania a nezrušil rozsudok ohľadne neho uvádzam, že samotné trestné stíhanie sudcu nie je zákonným dôvodom pre zrušenie rozsudku podľa § 258 Tr. por. Zároveň dávam do pozornosti skutočnosť, že ani v ostatných veciach neboli zrušené rozsudky vyhlásené sudcom JUDr. I. Š. len preto, že tento je trestne stíhaný.

Odvolací senát, ktorý rozhodol v trestnej veci F. Š. vo svojom rozhodnutí podrobne opísal, akými úvahami sa spravoval, keď dospel k záveru, že odvolanie F. Š. je nedôvodné a z toho dôvodu ho zamietol v zmysle ustanovenia § 256 Tr. por.

Aj v konkrétnom prípade išlo o štandardný postup odvolacieho senátu a sme toho názoru, že ústavnú sťažnosť podanú sťažovateľom F. Š., zastúpeného advokátom JUDr. S. J. proti Krajskému súdu v Bratislave treba zamietnuť, lebo práva sťažovateľa podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru a čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, ods. 3, čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy SR neboli porušené, preto mu neprináleží žiadne finančné zadostučinenie.

Súčasne Vám oznamujem, že netrváme na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie podľa § 30 ods. 1, 2 Zákona o Ústavnom súde“.

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu povereného predsedu krajského súdu uviedol nasledovné skutočnosti:

«Na základe výzvy Ústavného súdu zo dňa 21. 09. 2004 v právnej veci ústavná sťažnosť F. Š. c/a SR v zastúpení Krajský súd v Bratislave Vám oznamujem, že v súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov trvám na tom, aby vec bola prejednaná na ústnom pojednávaní.

Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 10. 08. 2004, sp. zn. I. ÚS 140/04 konštatoval, že cit. „závažné tvrdenia sťažovateľa v podstate v žiadnom štádiu napadnutého trestného konania nemožno na prvý pohľad bez akejkoľvek pochybnosti považovať za zjavne neopodstatnené a úsilie o preukázanie ich opodstatnenosti za zrejme bezúspešné. Neexistujú ani procesné prekážky, ktoré by bránili prijatiu sťažnosti v časti porušenia práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 88/02“.

Podľa § 30 ods. 5 vyššie citovaného zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o verejnosti ústneho pojednávania platia primerane ustanovenia právnych predpisov o konaní pred súdom. V zmysle daného zákonného ustanovenia navrhujeme na ústnom pojednávaní vypočuť JUDr. Z. A., advokáta, so sídlom B., ktorý pôvodne zastupoval

sťažovateľa v trestnej veci, vedenej na Krajskom súde v Bratislave, pod sp. zn. 2 To 88/02 za účelom objasnenia právne relevantných skutočností.

Trovy právneho zastúpenia si uplatňujem (...).

Krajský súd v Bratislave vo vyjadrení zo dňa 17. 09. 2004 konštatuje, že v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 2 To 88/02 postupoval štandardne a neboli porušené práva sťažovateľa. S názorom Krajského súdu v Bratislave sa nemôžem stotožniť a trvám na podanej ústavnej sťažnosti, kde je konkrétne uvedené v čom boli porušené práva sťažovateľa.»

3. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nesúhlasil s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci, ústavný súd podľa § 30 ods. 1 zákona o ústavnom súde nariadil vo veci verejné ústne pojednávanie, ktoré sa konalo 23. marca 2005. Na ústnom pojednávaní právny zástupca zotrval na dôvodoch prijatej sťažnosti a navrhol vypočuť advokáta sťažovateľa v konaní pred všeobecnými súdmi JUDr. Z. A. Menovaný advokát poukázal na dôležitosť výpovede svedkov B. a M. z hľadiska obhajoby sťažovateľa a na význam nepremietnutého videozáznamu pre sťažovateľa, ktorý preukazuje, že z mesta B. je možné uskutočniť hovory z mobilného telefónu operátora Globtel, a. s., a to aj bez tzv. roamingu. JUDr. A. poukázal taktiež na pochybnosti ohľadne predmetných odtlačkov prstov, pretože podľa neho záhadným spôsobom sa na inkriminovanej vizitke zachoval iba odtlačok prsta sťažovateľa, hoci túto malo v rukách viacero osôb a okrem toho vizitka sťažovateľa sa mohla dostať k poškodenému aj cez obchodné styky, pretože z nej bolo „niekoľko stoviek kusov, ktoré kolovali vo verejnosti“.

II.

Z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení účastníkov konania a z ich stanovísk, ktoré zaujali na ústnom pojednávaní, a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil - vo vzťahu k prijatej sťažnosti - nasledovný priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 3 T 217/00 a na krajskom súde pod sp. zn. 2 To 88/02:

1. Dňa 7. septembra 1999 uznesením sp. zn. ČVS: KUV-58/99Kk bolo proti sťažovateľovi a M. R. z B. vznesené obvinenie „pre trestný čin vydierania

spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona k § 235 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Tr. zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom obmedzenia osobnej slobody spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 Tr. zákona k § 231 ods. 2 Tr. zákona, lebo zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin a je dostatočne odôvodnený záver, že dňa 12. 5. 1999 o 09.35 hod. v B., obvinený F. Š. spolu s ďalšími dvomi nestotožnenými osobami, obmedzili na slobode poškodeného Ing. arch. J. K., bytom B., tým spôsobom, že poškodeného pri nastupovaní do jeho súkromného mot. vozidla značky Rover vtiahli proti jeho vôli do motorového vozidla, prinútili k presadnutiu na zadné sedadlo, odkiaľ ho odviezli na hrádzu malého Dunaja, kde ho spútali, previazali oči a odviezli do doposiaľ nezisteného objektu. V objekte pod hrozbou násilia alebo inej ťažkej ujmy za použitia zbrane, ho prinútili k vydaniu 7.000,- USD a 25.000,- Sk, ktoré prevzal obvinený M. R. od sekretárky firmy poškodeného a po odovzdaní finančnej hotovosti ho následne prinútili k vydaniu 100.000,- Sk z bankového účtu vedenom v Ľudovej banke, ktoré prevzala doposiaľ neustálená osoba zúčastnená na trestnom čine“.

2. Sťažovateľ sa ohľadom uvedeného obvinenia od začiatku predmetného trestného konania obhajoval aj tým, že označil alibi, a to že v inkriminovaný deň sa zdržiaval v Českej republike (ďalej len „ČR“), pričom orgánom činným v trestnom konaní predložil svoj cestovný pas, v ktorom je odtlačok pečiatky (označenej č. 30) potvrdzujúci vstup na územie ČR 11. mája 1999 o 23.00 h a odtlačok výstupnej pečiatky z 12. mája 1999 o 23.00 h.

Skutočnosť, že kritického dňa a v kritickom čase uskutočnil aj so spoluobvineným M. R. viacero telefónnych hovorov napriek tomu, že nemal aktivovanú tzv. roaming službu, vysvetľoval tým, že sa zdržiaval v okolí mesta B., kde ešte signál Globtel GSM presahuje aj bez roamingu.

3. Dňa 13. októbra 1999 bol v H. v ČR na dožiadanie vypočutý svedok Z. B., ktorý vo svojej výpovedi uviedol: „(...) jsem nastoupil do služby dne 12. 5. 1999 v 7.00 hodin, kdy jsem si od vedoucího směny převzal své razítko č. 30, službu jsem vykonával do 19.00 hodin dne 12. 5. 1999, kdy v 19.00 hodin jsem razítko odevzdal vedoucímu směny (...)“. V ten istý deň bol na dožiadanie vypočutý aj svedok M. M., ktorý vo svojej výpovedi okrem iného uviedol, že pokiaľ ide o pečiátku hraničného priechodu v H., jej odtlačok sa dáva do pasu

slovenským štátnym príslušníkom, len ak o to požiadajú alebo v prípade, keď je vykonávaná celková lustrácia osoby, a podľa jeho názoru odťahok pečiatky č. 30 o vstupe a výstupe nemal byť vôbec vyznačený v pase sťažovateľa, a preto k jeho vyznačeniu došlo protizákonným spôsobom.

Výsluch oboch týchto svedkov sa uskutočnil bez prítomnosti sťažovateľa a bez prítomnosti jeho obhajcu.

4. Dňa 7. mája 2001 sa uskutočnilo vo veci hlavné pojednávanie, na ktorom bolo rozhodnuté, že návrh sťažovateľa *„za účelom zistenia či sa dá mobilom telefonovať zo Slovenskej republiky na územie ČR do B., resp. do H., bez služby roaming, súd (...) zamieta“*.

5. Listom z 3. augusta 2001 predseda senátu zisťoval, či sa svedkovia Z. B. a M. M. chcú zúčastniť výsluchu na hlavnom pojednávaní v trestnej veci sťažovateľa. Predseda senátu v tomto liste poučil menovaných svedkov, že podľa čl. 8 Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach *„nemôže byť podrobené žiadnej sankcii alebo obmedzeniu“* to, ak sa výsluchu na hlavnom pojednávaní nezúčastnia.

6. Dňa 3. septembra 2001 bolo okresnému súdu doručené oznámenie, v ktorom svedok Z. B. oznámil súdu, že sa v predmetnej veci nechce zúčastniť pojednávania v B. Rovnako aj svedok Mgr. M. M. oznámil súdu listom zo 4. septembra 2001, že sa nechce zúčastniť súdneho pojednávania v B. v danej veci.

7. Dňa 17. septembra 2001 na hlavnom pojednávaní obhajca sťažovateľa okrem iného uviedol: *„Navrhujem dnes neprítomných svedkov B. a M. predvolať (...).“*

Pojednávanie z uvedeného dňa bolo odročené na neurčito aj s tým, že *„Obhajca ďalej predloží súdu i zoznam otázok v súvislosti s výsluchom svedkov B. a M. Za účelom postupu podľa § 10 Zmluvy o Európskom dohovore“*.

8. Na hlavnom pojednávaní 14. novembra 2001 *„S poukazom na návrh obhajcu zo dňa 17. 9. 2001, na čl. 254 - 255, predseda senátu vyhlásil opatrenie - Podľa § 203 ods. 1, 2 Tr. por. s poukazom na ust. § 89 ods. 1 Tr. por. zamieta návrhy obhajoby, a to:*

(...) vypočúť svedkov B. a M. a predvolať ich v zmysle Medzinárodnej zmluvy (...), návrh na prehodnotenie vyjadrenia firmy Globtel ohľadne nemožnosti telefonovania bez roamingu z Českej republiky“. Uvedené návrhy obhajcu sťažovateľa zamietol aj konajúci trestný senát okresného súdu.

Podľa § 211 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku výpovede svedkov Z. B. a Mgr. M. M. boli prečítané na tomto hlavnom pojednávaní.

9. Dňa 17. decembra 2001 sa konalo vo veci hlavné pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania trestného činu vydierania spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 a § 235 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere štyroch rokov so zaradením do I. nápravno výchovnej skupiny.

10. Spoluobžalovaný sťažovateľ a bol tiež uznaný za vinného z uvedeného trestného činu a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní štyroch rokov. Keďže spoluobžalovaný sťažovateľ a odvolanie proti uvedenému rozsudku nepodal, vo vzťahu k nemu toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 2. februára 2002.

11. Proti uvedenému rozsudku podal sťažovateľ po jeho vyhlásení odvolanie, pričom okrem iného namietal, že „*neboli preverené správy z Globtelu a tým nebola vyvrátená skutočnosť, že netelefonoval z B. Pokiaľ ide o pečiatky, ktoré mu mali byť dané na hraničnom prechode, tieto sa dávajú aj bez požiadania, pričom okolnosť, že prešiel hraničným priechodom, mu vyvrátená nebola. (...) Obhajca obžalovaného na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu sa domáhal doplnenia dokazovania v tom smere, aby sa zistilo, či mohol niekto z pracovníkov colnice použiť pečať colníka B., ktorý nemal v kritickú dobu službu. V ďalšom žiadal doloženie videokazety, ktorú si vyrobil sám obžalovaný a na ktorej je vidieť, že telefonické spojenie presahuje hranice Slovenska. Zaoberal sa aj otázkou, že keď ráno o 9.58 hod. bolo telefonované z mobilu poškodeného K. na mobil obž. Š., ktorý bol v B., obžalovaný nemohol byť teda prítomný na mieste činu. Domáhal sa preto, aby krajský súd zrušil rozsudok súdu I. stupňa a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie“.*

12. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 88/02 z 27. novembra 2002 bolo odvolanie sťažovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo 17. decembra 2001 zamietnuté aj z týchto dôvodov:

«K odvolacím námietkam obžalovaného, že trestný čin nespáchal, pretože v dobe skutku sa nachádzal v Českej republike, o čom svedčia aj pečiatky v pase, je potrebné uviesť, že obžalovaný je usvedčovaný predovšetkým výpoveďou samotného poškodeného Ing. arch. J. K., ktorý podrobne popísal spáchanie skutku. Vypovedal, že po zastavení jeho osobného motorového vozidla si muž, ktorý riadil toto vozidlo, vyžiadal od neho mobilný telefón, s ktorým telefonoval asi 30 sekúnd. Z jeho mobilného telefónu bolo telefonované aj z objektu, do ktorého bol privezený. Poškodený uviedol, že jeden z páchatel'ov mu podal pero a jeho vizitku, na ktorú musel napísať text, ktorý mu nadiktovali. Všimol si, že osoba, ktorá od neho vizitku prevzala mala holé ruky, i keď do tváre jej nevidel. Následne na to, táto osoba vyšla z miestnosti, v ktorej bol zadržávaný. Na vizitke bol napísaný text pre sekretárku J. G. v znení: „J., posielam po peniaze pána D. J.“. Predmetná vizitka bola daná Kriminologickému a expertíznemu ústavu Policajnému zboru Bratislava na skúmanie, pričom bolo zistené, že daktyloskopická stopa zaistená na vizitke, je zhodná s odtlačkom prostredníka pravej ruky obžalovaného F. Š. Skúmanie vykonal kpt. M. B., ktorý na hlavnom pojednávaní vysvetlil, že sa rozoznávajú tri skupiny stôp. Vhodné, ktoré majú desať a viac znakov, využiteľné, ktoré majú šesť, sedem deväť znakov, nevhodné, ktoré majú päť znakov a menej. Daktyloskopická stopa zaistená na vizitke, ktorú mal podať poškodený páchatel'ovi trestného činu, má vyznačených 21 markantov a je nespochybniteľná, jednoznačne išlo o stopu čerstvú. Ide o nezvratiteľný dôkaz svedčiaci o tom, že bol to práve obžalovaný, ktorý prevzal vizitku od poškodeného a teda, že sa nachádzal na mieste činu. Keďže zaistená daktyloskopická stopa bola podľa znalca čerstvá, nemožno pripustiť úvahu, že s predmetnou vizitkou došiel obžalovaný do styku niekedy v minulosti. Ak sa obžalovaný a poškodený nepoznajú a nikdy nedošli spolu do styku, znamená to, že poškodený v minulosti nedal obžalovanému svoju vizitku. Ak by sa vizitka poškodeného dostala obžalovanému od tretej osoby niekedy v minulosti, neboli by na nej zistené čerstvé stopy od obžalovaného Š. Pokiaľ ide o pečiatky, ktoré sa mali nachádzať v jeho pase, a ktoré mali potvrdzovať skutočnosť, že v inkriminovanom čase mal byť na Morave, odvolací súd poukazuje na výpovede svedkov B. a M. Z výpovedí svedka B. vyplýva, že tento pracuje ako policajný inšpektor na RCP H. Tento uviedol, že pokiaľ sa má vyjadriť k pečiatke č. 30,

jedná sa o razítko, ktoré mu bolo pridelené pri plnení služobných povinností. V kritickej dobe od 23.00 hod. dňa 11. 5. 1999 do 22.00 hod. dňa 12. 5. 1999 nastúpil do služby dňa 12. 5. 1999 o 7.00 hod. a prevzal od vedúceho smeny svoje razítko. Službu vykonával do 19.00 hod. Obžalovaného vôbec nepozná. Po nahliadnutí na jeho fotografiu uviedol, že táto osoba mu nič nehovorí, a že pečiatku do jeho pasu dňa 11. 5. 1999 ani 12. 5. 1999 nedával. Pokiaľ ide o hraničný prechod v H., pečiatky do pasov slovenských štátnych príslušníkov sa dávajú len na požiadanie. Keď sa v pase obžalovaného nachádza jeho razítko, toto tam nemalo byť otisknuté, k otisknutiu došlo protizákonným spôsobom. Z výpovede svedka M. M., ktorý je zamestnaný na cudzineckej polícii je zrejmé, že podľa jeho záznamov razítko č. 30 v dobe od 19.00 hod. dňa 11. 5. 1999 do 07.00 hod. dňa 12. 5. 1999 vydané nebolo a nemohlo byť ani použité. Razítko bolo uložené v trezore u vedúceho smeny. Stopercentne však vyslovil záver, že v pase obžalovaného ide o originálny otisk. Krajský súd je toho názoru, že preverenie obhajoby obžalovaného, či mohol niekto z pracovníkov colnice použiť predmetnú pečiatku, je dôkaz nevykonateľný a to vzhľadom na značný časový odstup, ktorý uplynul od spáchania skutku. Taktiež preverenie signálu v sieti Globtel za hranice Slovenska v čase spáchania skutku, nepovažoval odvolací súd za dôkaz právne relevantný, už aj s ohľadom na vizitku, ktorú dal poškodený páchatel'ovi. Z výpovede svedka B. je totiž zrejmé, že daktyloskopická stopa zaistená na predmetnej vizitke patrí práve obžalovanému a teda bol to on, kto sa nachádzal na mieste činu. Išlo o vizitku, ktorú vydala príslušníkom polície svedkyňa J. G. s príslušným textom, na základe ktorej vydala potom M. R. sumu 7.000,- USD a 25.000,- Sk. K zámene vizitky preto v žiadnom prípade nemohlo prísť. Pokiaľ ide o ďalšie obhajobné tvrdenia obžalovaného, že z mobilu poškodeného K. bolo telefonované na mobil Š., ktorý bol v B., táto skutočnosť nemá vplyv na uznanie viny obžalovaného, pretože tento sa mohol nachádzať aj v inej miestnosti, prípadne vonku pred objektom, kde bol držaný poškodený. Za tohto stavu námietky obžalovaného považoval odvolací súd za právne irelevantné, rovnako, ako aj skutočnosť, že poškodený K. má podlžnosti voči veriteľom vo výške najmenej 30.000.000,- Sk.»

III.

1. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd

vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...).

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má minimálne právo obhajovať sa osobne alebo pomocou obhajcu podľa vlastného výberu (...).

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má minimálne právo vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe.

2. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 88/02 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) dohovoru najmä tým, že svedkovia Z. B. a Mgr. M. M. sa osobne nezúčastnili na hlavnom pojednávaní vo veci sťažovateľa napriek tomu, že *„obhajca sťažovateľa trval na prítomnosti týchto svedkov na pojednávaní,“* ako aj tým, že všeobecné súdy nevykonali dôkaz navrhovaný sťažovateľom ohľadne videozáznamu, ktorý podľa sťažovateľa *„jednoznačne preukazuje, že z mesta B. je možné uskutočniť hovory z mobilného telefónu operátora Globtel, a. s., a to aj bez tzv. roamingu“*.

3. Ústavný súd v danom prípade považoval za potrebné predovšetkým posúdiť, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa garantovaného v čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru

- nepredvolaním a neuskutočnením výsluchu menovaných svedkov navrhnutých obhajobou na hlavnom pojednávaní a

- prečítaním zápisnice o výsluchu svedkov na hlavnom pojednávaní z prípravného konania, na ktorom sa nezúčastnil ani obvinený, ani jeho obhajca.

Z citovaného článku 6 ods. 3 písm. d) dohovoru vyplýva, že obvinený má jednak právo byť prítomný a aktívne sa zapájať do výsluchu svedkov a jednak právo dosiahnuť, aby sa zabezpečili výsluchy svedkov, ktorých výpovede by mali byť v prospech obvineného. Ani jedno z týchto práv však nie je absolútne (Hopfinger v. Rakúsko).

3. 1. Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) obhajoba musí navrhovať predvolanie a výsluch svedka, inak sa nemôže sťažovať na porušenie čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru (Cardot v. Francúzsko).

V danom prípade obhajca sťažovateľa na hlavnom pojednávaní 17. septembra 2001 navrhol výsluch svedkov Z. B. a Mgr. M. M. s trvalým pobytom v Českej republike; prvostupňovému súdu však nikdy nepredložil zoznam otázok v súvislosti s výsluchom týchto svedkov za účelom postupu podľa § 10 Zmluvy o Európskom dohovore o vzájomnej pomoci v trestných veciach, hoci hlavné pojednávanie z uvedeného dňa bolo odročené aj za týmto účelom.

3. 2. Z viacerých rozhodnutí ESLP vyplýva, že právo dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech môže byť limitované vnútroštátnymi súdnymi orgánmi, ak tieto nepovažujú ich výpovede za významné z pohľadu viny obvineného (napr. Pisano v. Taliansko). Inak povedané, čítanie výpovede svedka, ktorý nebol nikdy vypočutý kontradiktórne, samo osebe nemusí znamenať porušenie čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, ak odsúdenie nie je výlučne ani v rozhodujúcej miere založené na tejto výpovedi.

Prvostupňový súd sa v danom prípade vo svojom odsudzujúcom rozsudku zaoberal návrhom obhajoby vypočúť menovaných svedkov, ich výpovede však vôbec nepovažoval za významné z aspektu uznania viny sťažovateľa. Podľa názoru prvostupňového súdu žiadne dôkazy nevyvrátili výpoveď poškodeného a najmä „*nespochybňujú daktyloskopickú stopu*“, a to „*odtlačok prostredníka pravej ruky*“ sťažovateľa, ktorú „*obž. M. R. dal svedkyňi J. G. a to práve v deň 12. 5. 1999, kedy bol pošk. K. vydieraný*“.

Za rozhodujúci dôkaz v danej veci považoval teda prvostupňový súd uvedenú daktyloskopickú stopu na vizitke sťažovateľa, pretože podľa jeho konštatovania sťažovateľ na „*navštívenke zanechal nespochybniteľných 21 markantov*“, a ako uviedol vo svojom

odôvodnení: *«Znalecký posudok bol vypracovaný 10. 9. 1999, daktyloskopická stopa - ako hovorí svedok je čerstvá. Nemohla byť teda urobená v presne nezistenej minulosti - pokiaľ sa obžalovaný odvoláva na nejaký eventuálny „obchodný styk z minulosti“».*

Vzhľadom na uvedené rozhodujúce dôkazy vypočutie menovaných svedkov na hlavnom pojednávaní prvostupňový súd už nepovažoval za významné, pretože: *«Svedkovia B. a M. boli vypočutí v prípravnom konaní. Ich výpovede sú jasné a zrozumiteľné. Ich osobný výsluch na hlavnom pojednávaní by bol zbytočný. Napriek tomu súd týchto svedkov o hlavnom pojednávaní upovedomoval (...). Títo v súlade s normami medzinárodného práva, po poučení prehlásili, že sa nechcú zúčastniť pojednávania na území SR (...). Preto súd ich výpovede z prípravného konania s poukazom na ust. § 211 ods. 2 písm. a) Tr. por. prečítal (...). Z tohto dôvodu súd neakceptoval návrh obhajoby na výsluch uvedených svedkov na hlavnom pojednávaní. Obžalovaní sú nielen jednoznačne usvedčovaní „vizitkou“, ale aj ďalším listinným dôkazom - rozpisom hovorov operátora Globtel.»*

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí taktiež vychádzal z toho, že v danom prípade z hľadiska uznania viny bola rozhodujúca výpoveď poškodeného, pretože *„obžalovaný je usvedčovaný predovšetkým výpoveďou samotného poškodeného Ing. arch. J. K., ktorý podrobne popísal spáchanie skutku“*. Okrem toho aj krajský súd kládol rozhodujúci význam z hľadiska uznania viny sťažovateľa jeho inkriminovanej daktyloskopickkej stope, keď okrem iného zdôvodnil: *«„Poškodený uviedol, že jeden z páchatel'ov mu podal pero a jeho vizitku, na ktorú musel napísať text, ktorý mu nadiktovali. Všimol si, že osoba, ktorá od neho vizitku prevzala mala holé ruky, i keď do tváre jej nevidel. Následne na to, táto osoba vyšla z miestnosti, v ktorej bol zadržávaný. Na vizitke bol napísaný text pre sekretárku J. G. v znení: „J., posielam po peniaze pána D. J.“. Predmetná vizitka bola daná Kriminologickému a expertíznemu ústavu Policajnému zboru Bratislava na skúmanie, pričom bolo zistené, že daktyloskopická stopa zaistená na vizitke, je zhodná s odtlačkom prostredníka pravej ruky obžalovaného F. Š.»*

Obranu sťažovateľa, podľa ktorej inkriminovaná vizitka, na ktorej sa nachádzala predmetná daktyloskopická stopa, sa mohla dostať k poškodenému aj pri obchodnom styku z minulosti, všeobecné súdy nebrali do úvahy. Pokiaľ bývalý advokát sťažovateľa JUDr. Z. A., ako aj právny zástupca sťažovateľa aj na verejnom pojednávaní pred ústavným

súdom poukázali na to, že takýchto vizitiek bolo v obehu možno pár stoviek, ani ústavný súd nemohol ich argumentáciu akceptovať a prisvedčuje všeobecným súdom, že inkriminovaná vizitka bola jedinečná a nebolo z nej „niekoľko stoviek kusov, ktoré kolovali vo verejnosti“, pričom táto vizitka bola exkluzívnou pre jej nápis s textom napísaným poškodeným „*J., posielam po peniaze pána D. J.*“. Takýto dôkaz bezpochyby mohol byť rozhodujúcim dôkazom, tak ako to vyhodnotili všeobecné súdy. Vedľa tohto dôkazu v spojení s výsluchom poškodeného potom výsluch svedkov Z. B. a Mgr. M. M. opodstatnene mohli považovať všeobecné súdy za menej významný už aj preto, lebo ak sa sťažovateľ mohol pri prekročení štátnej hranice preukázať cestovným pasom, ale aj občianskym preukazom, nič mu nebránilo v tom, aby 11. mája 1999 o 23.00 h preukázuc sa cestovným pasom vstúpil na územie Českej republiky, obratom sa vrátil na naše územie preukázuc sa občianskym preukazom, neskôr preukázuc sa občianskym preukazom sa znovu mohol vrátiť do Českej republiky a obratom preukázuc sa cestovným pasom vrátiť na Slovensko 12. mája 1999 o 23.00 h. Časové ustálenia trestných činov, z ktorých bol sťažovateľ uznaný za vinného, umožnili stanoviť, že sťažovateľ mal čas na spáchanie trestného činu aj pri označení svojho alibi, a to že v inkriminovaný deň sa zdržiaval v Českej republike, pričom orgánom činným v trestnom konaní predložil svoj cestovný pas, v ktorom je odtlačok pečiatky (označenej č. 30) potvrdzujúcej vstup na územie Českej republiky 11. mája 1999 o 23.00 h a výstupnej pečiatky z 12. mája 1999 o 23.00 h.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa všeobecným súdom mohli javiť menej významnými aj „*d'alšie obhajobné tvrdenia obžalovaného, že z mobilu poškodeného K. bolo telefonované na mobil Š., ktorý bol v B., táto skutočnosť nemá vplyv na uznanie viny obžalovaného, pretože tento sa mohol nachádzať aj v inej miestnosti, prípadne vonku pred objektom, kde bol držaný poškodený*“.

3. 3. V prípade A. M. v. Taliansko ESLP pripomenul, že prípustnosť dôkazov podlieha v prvom rade pravidlám vnútroštátneho práva a že v zásade prislúcha vnútroštátnym orgánom, aby posúdili dôkazy. Podľa § 211 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku namiesto výsluchu svedka na hlavnom pojednávaní možno čítať zápisnicu o jeho výpovedi aj v takom prípade, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona. Sťažovateľ ani pred všeobecnými súdmi, ale ani vo svojej

ústavnej sťažnosti nespochybnil, že by dožiadanie (teda výsluch uvedených svedkov) nebolo vykonané „spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona“.

3. 4. Výsluch svedka zodpovedajúci čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru sa musí zásadne uskutočniť na verejnom hlavnom pojednávaní za prítomnosti obvineného, ktorý teda musí mať možnosť hodnotiť vierohodnosť svedka na základe priameho pozorovania chovania a reakcií svedka. Význam zásady bezprostrednosti zdôraznil ESLP napr. v rozsudku *Kostovski v. Holandsko*. Ohľadne sekundárnej možnosti však aj ESLP dodáva, že: „Použiť výpoveď vykonanú vo fáze prípravného vyšetřovania samo osebe neodporuje čl. 6 ods. 3 písm. d) pod podmienkou, že bolo rešpektované právo obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru.“

Vo vzťahu k porušeniu práva obvineného na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy je potrebné uviesť, že podľa judikatúry ústavného súdu sa týmto článkom ústavy všetkým oprávneným osobám zaručuje, že budú mať čas na prípravu obhajoby, že budú mať možnosť pripraviť si obhajobu a že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu nezaručuje oprávnenej osobe dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom tohto práva je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (napr. II. ÚS 8/96/).

Je nepochybné, že sťažovateľovi boli poskytnuté všetky záruky, ktoré tvoria obsah práva na obhajobu. Súčasťou tohto práva je právo uvádzať všetky skutočnosti vo svoj prospech, na druhej strane súd nemá povinnosť vykonávať všetky dôkazy, ktoré obvinený uviedol na svoju obhajobu, pričom rozhodnutie o tom, ktoré dôkazy sa vykonajú a ktoré nie, je ponechané na zváženie súdu. Návrh obhajoby na vykonanie výsluchu svedkov v posudzovanom prípade zobrať súd do úvahy, vyhodnotil ho a svoje rozhodnutie nevykonať ho uviedol v odôvodnení rozsudku. Tento názor si osvojil aj odvolací súd, ktorý ešte podrobnejšie a presvedčivejšie zdôvodnil rozhodnutie nevykonať niektoré dôkazy navrhnuté sťažovateľom. Všeobecné súdy pritom odsúdenie sťažovateľa neopreli iba alebo v rozhodujúcej miere o výpovede svedkov, ktorých ani v štádiu vyšetřovania, ani v priebehu súdneho konania sťažovateľ nemal možnosť vypočuť alebo dať vypočuť.

Úlohou ústavného súdu nie je vysloviť sa k tomu, či výpovede svedkov boli neoprávnene odmietnuté ako dôkazy, ale jeho úlohou je zaoberať sa tým, či napadnuté konanie ako celok vrátane spôsobu vykonania dôkazov malo spravodlivý charakter (*mutatis mutandis* Doorson v. Holandsko). Rozhodnutím všeobecných súdov nevypočúť ďalších navrhovaných svedkov nebola narušená spravodlivosť konania, nemožno teda vyvodiť záver, že by v danom prípade boli porušené práva obhajoby.

4. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia označených základných práv žiadal, aby ústavný súd svojím rozhodnutím zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Z uvedeného vyplýva, že výrok o zrušení napadnutého uznesenia je viazaný na vyhoviecie vo veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že základné práva, ktorých porušenie sťažovateľ namietal, porušené neboli, uvedeným návrhom sa pri svojom rozhodovaní podrobnejšie nezaoberal.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Keďže sťažovateľ v konaní neuspel, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa ani jeho návrhom na náhradu trov konania.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2005